

PREOTULU ROMANU.

DIURNALU BESERICESCU SCOLASTECU si LITERARIU.

Buzele preotului voru pazi scienti'a si lege
voru cercá din gur'a lui. *Malachia c. II. v. 7.*

Complet.
Nrulu 2.

Februaru.

Anulu 1881.

Predica la Serbatórea Intempinarei D. N. Is. Christosu.

*Si candu s'au implenitu dilele curatieniei
Mariei au adusu prunculu la Jeru-
salimu se-lu puna inaintea Domnului,
si se dee jertfa dupa ce'a ce s'a disu
in legea Domnului. Luc'a II. 22, 24.*

Iubiti Ascultatori! Abié s'a nascutu, abié a venitu in lumea acést'a întórsa, Mantuitoriulu lumiei, Domnulu Nostru Isusu Christosu si indata a si aretatu cu fapt'a, cá n'a venitu se strice legea, ci din contra cá se-o implinésca. Abié a petrecutu aci siepte dile si intr'a opt'a s'a si supusu grelei si asprei legi a taiarei impregiuru. — Si astadi, dupa implinirea aloru 40 de dile dela nascerea s'a de nou se supune unei legi, carea se pareá dediositória, celu puçinu la antái'a vedere, atátu marirei sale domnedieesci, câtu si onórei mamei s'ale — précuratei V. Marie. — Dênsulu se lasa a se duce cá si-unu pruncu nepotentiosu in beserica pentru de-a se jertfi Parentelui seu cerescu si apoi de-a se rescumperá cu doue turturele — precum prescriá prunciloru celoru antáiu nascuti legea lui Moise. Dênsulu lasa pre précurat'a si pré-sânt'a s'a mama, pre carea insusi o recunósce de vergura curata, si pre carea inca a santit'o si mai tare prin darulu celu cerescu, cá se mérga in beserica — asemenea altoru muieri necurate, pentru de a se impartesi prin rogatiunea preotului intr'o curatire, de carea n'aveá neci o trebuintia!

Ci privindu lucrarea acést'a a Mantuitoriului si a pré-
curatei s'ale mame cu cuvenintiósá luare amente si silindu-ne
a petrunderi in spiritulu acestei legi: de o parte vomu desco-
perí séu desvelí tainele cele mai frumóse cuprinse intr'ens'a,
ér' de alt'a vomu aflá procederea Mantuitoriului si a santei
s'ale mame fórté indreptatita. — Iertáti-mi deci Iubiti Asc.
cá in invetiatur'a mea de astadi se ve scotu la ivéla, se ve
aretu sêmburele ce stá ascunsu in tainic'a, in nepetruns'a
lucrare a Mantuitoriului lumii, — dîcu se ve aretu întielesu
si insemnatatea serbatórei de astadi, si anume: I. *cá*
pentru-ce porunca legea vechia cá pruncii cei antâiu na-
scuti se se dee jertfa, si apoi cá cum a implinilu D. N.
Is. Christosu jertf'a acést'a in beserica, II. *cá pentru-ce*
a impusu legea vechia si mameloru curatîrea [curatienia]
si cá cum? cu ce anima séu voia a implinilu pré sant'a
Maria acést'a lege? — Pâna-ce voiu vorbí despre acestea,
ve rogu urmatî-mé cu luarea vóstra a-minte; ér' Tu Dómne
Isuse Christóse luminéza-ne mintile nóstre cele intunecate
cu lumin'a darului teu cerescu, cá se potemu întielege tainele
T'ale spre folosulu si mantuirea sufleteloru nóstre. Dómne fii
cu noi!

I.

Indata ce au esítu Israiltenii din rob'a cea grea si
amara a Egiptelului, a si dîsu Ddieu lui Moise: „*Santiesce-mi*
pre totu antâiu nascutulu . . . între fii lui Israelu dela
omu pâna la vita (dobitocu), cá-ci acei'a ai miei suntu.“ ¹⁾ Prin
acést'a a voiitu Ddieu se dîca: Eu sum atotu-facutoriulu si
atotu-tiênatoriulu. Dela mene aveti voi tóte: pruncii vostri,
viéti'a si tóte bunatatile vóstre. Prin urmare voiu, cá prin
jertfîrea antâiu nascutiloru vostri, se-mi dovediti cá me re-
cunósceti de celu mai mare si netiermuritu Domnu alu vostru
si cá ve supuneti intru tóte voiei si poruncei mele.

¹⁾ Esfíre XIII. 2.

Eca dara I. m. o cauza, pentru ce a poftitu Ddieu dela Israelteni pre antâiu nascutii loru de jertfa sfesi. Dar' alta cauza si mai insemnata a acestei rîndueli si porunce ddieesci a fostu cá Israeltenii se-si aduca pururea aminte de benefacerea lui Ddieu, carea li-a aretatu indata dupa esírea din Egiptu. Scimu adeca din s. scriptura cá regele Faraonu s'a invoíitu cá se lese pre Jidovi din robí'a Egiptului (unde faceau totu felulu de robota fora de ceva plata, si intre bataile cele mai crâncene) numai dupa-ce Ddieu certându pre Egipteni cu o multíme de pedepse cari de cari mai aspre, mai pe urma a tramesu pre angerulu seu, carele intr'o nópte a ucisu pre toti cei antai-nascuti ai Egiptului dela omu pâna la vita (dobitocu), pâna si pre fiulu regelui, precându filoru Israelteniloru (cari 'si stropira la porunc'a lui Ddieu ustiorii usieloru cu sangele unui mielu din care nu s'a frântu nici unu osu) nu le-a picatu nici unu peru de pre capu. Acest'a întêmplareu intr'atât'a na infricatu ar si Cinspaimentatu pre Egipteni, câtu nu numai cá Faraonu se invol ci toti Egiptenii incepurâ inca a rogá pre Israelteni, ca se ésa câtu mai iute din tíer'a loru cá se nu piera cu totii. ¹⁾

Pentru acést'a díse Ddieu lui Moise: „*Alu mieu e totu antâiu nascutulu din diu'a, in care am ucisu pre cei antâiu nascuti in Egiptu.*“ Si déca in venitoriu te-ar' întrebá fiiulu teu dícându: „Ce insemnéza acést'a jertfa?“ vei díce: „*Cu mâna tare ne-a scosu pre noi Jehova (Domnulu) din robí'a Egiptului.*“ ²⁾

Totu din caus'a acést'a s'a rînduitu la Jidovi si pascele, cari se serbéza prin junghiarea unui mielu numitu „mielulu pasceloru.“ Si óre ce insemnate potu se aiba ceremoniele aceste ale Judeiloru pentru noi — me veti întrebá — pentru noi, cari nu mai traímu sub jugulu legei vechi, ci sub legea darului?!

¹⁾ Estre XII. 31—33. ²⁾ Estre XIII. 14.

Ve responde, I. m., in loculu mieu s. Pavelu Apostolulu care ne incredentiéza, că totu ce s'a intemplat in legea vechia a intipuitu intr'unu modu séu altulu pre D. N. Isusu Christosu si care prin urmare tóte le-a implenit. Asié robí'a cea grea si amara a Judeiloru din Egiptu n'a insemnatu alta decâtu, robí'a cea grea si amara a pecatului séu a deavolului in carea a gemutu genulu omenescu dela inceputulu lumei — pâna la venirea Mantuitoriului nostru. Si mielulu, cu alu carui sânge 'si stropisera Judeii ustiorii si pragulu usieloru loru cá se fia crutiati de angerulu mortiei — óre ce ne intipuesce alta, decâtu pre mielusielulu lui Ddieu, pre D. N. Is. Christosu, carele voiindu a ne scapá de robí'a deavolului si a ne impacá éراسi cu Ddieu, de carele prin pecatu ne-amu fostu lapedatu, de bun'a voia a primitu trupu si a venitu in lume pentru de a-si versá sângele celu pré sântu pre ustiorii crucei!

Si vedeti, I. m., chiar' pentru acést'a se aduce si intra D. N. Is. Christosu astadi in beserica, cá de o parte se implinésca legea si totu ce s'a dísu intr'ens'a despre dênsulu prin profeti si alti ómeni sânti insuflati de spiritulu santu; ér' de alt'a pentru de-a aduce Parentelui cerescu ace'a jertfa carea lumea pâna acilea nu-i o-a potutu aduce. „Parinte sante — díce ddieesculu pruncu, intrându astadi in beserica, — éca eu vinu se me jertfescu Tîe, pentru pecatele lumei intregi. Viéti'a mea se va rescumperá cu doue turturele, numai cá óre-cându se-Ti-o potu jertfi Tîe pre lemnulu crucei, dreptu impacare pentru lumea pecatósá!“

Dar' vine I. m. cá se ne invetie totu-odata, cá cu ce ánima trebue se ne jertfimu sí noi in tóta diu'a Parentelui cerescu si cum se ne facemu jertf'a nóstra placuta inaintea Domnului Ddieului nostru.

E dreptu, cá Ddieu astadi nu mai cere dela noi in semnu de supunere jertfe crunte, jertfe sangeróse, dar' cere,

poftesce (de primitie) cele de ântâiu cugete, cuvente si fapte ale nôstre; cere cá acésta jertfa neinsemnata se i-o aducemu petrunsi de spiritulu umilintiei adeverate, a recunoscentiei si a pocaintiei adeverate. Ddiu cere, poftesce, cá tóte cugetele si planurile nôstre in tóte lucrurile nôstre se se indrepte si se tiéntésca la dânsulu, scopulu nostru celu mai de pre urma; poftesce, cá demanéti'a inainte de-a ne apucá de cev'a lucru vremelnicu se ne indreptamu cugetele, mintea nôstra la dânsulu, anim'a se ni-o împlemu cu dorintie sânte si voi'a se ni-o diregemu preste dî numai si numai dupa voi'a s'a — dupa poruncele s'ale, ce'a ce mai potrivit se póte prin dés'a fire de façia si ascultare evlaviósa a s. mise.

Ddiu cere, cá se-i jertfimu copilarí'a, teneretiele cá si betránetiele nôstre; cá-ci si unele si altele atérna dela darulu seu celu pré sântu; cere cá parintii se-i jertfésca pruncii lor, pâna ênca suntu in anii nevinovatíei, invetiându-i a-lu cunósce, a-lu iubi si a i-se inchiná inainte de ce in ânimele loru fragede ar' fí prinsu radechini iubirea desiértatiuniloru lumesci.

Ce se mai dîcu despre semtiementele de multiamita si recunoscentia, de cari trebue se ne insoçimu acésta jertfa a nôstra? Cu câta multiamita nu ne portamu noi façia cu unu omu, care ne-a facutu o indemâna óre-care in viéti'a acést'a? Cum nu ar' sarutá robulu, ce plange amaru in robía pâna si talpele petióreloru a mantuitoriului seu, numai pentru cá i-a midilocitu scurtarea tempului de robía cu câti-va ani?! Prin urmare, cu ce multiamita vomu trebuí se fimu detori catra Ddiu, carele ne-a ziditu din nemica si ne-a facutu nu o indemâna, ci ne-a ingestratu cu tóte bunatatile lumei acestei'a?! Cu ce recunoscentia vomu trebuí se fimu catra acel'a, carele ne-a scapatu nu de-o robía de 2—3—10 ani ci de-o robía vecinica?! — de robí'a deevolului — prin crunt'a si infioratóri'a s'a mórte de pre cruce! Oh sânta

cruce! de câte-ori te vedemu in casele, in besericele, in ceteriale, lângă drumurile lângă satele noastre, si nu ne aprindemu de acelu sântiu de pietate, de multiamita si recunoscentia cum amu fi detori fața cu celu ce a sangeratu pre Tene!!

Dar' apoi pocainti'a adeverata, acést'a a dóu'a bârna de scapare pre marea volburósa a lunei pecatóse fora de carea nu e cu potentia a duce si a se primí din partea lui Ddiu neci unu cugetu, neci unu cuventu si neci o fapta a nóstra — fia acést'a facuta cu ori ce propusu bunu! Ddiu: pocainti'a adeverate unde? si ce crestiai o mai facu si tienu astadi? Indrsiertu avemu esemple pre unu Davidu, pre unu Manasse, pre unu Petru, pre curv'a, carei'a s'a iertatu multe pentru-câ s'a pocaitu multu!

Oh dati, veniti I. m. se ne întórcemu de pre calea perirei pâna inca nu e târdiu, pâna inca paméntulu nu si-a pierdutu raddarea, cá se-si deschida gur'a si se ne inghitie de víi; dati se incepemu de astadi inca si se urmamu ne-interruptu a aduce jertfa lui Ddiu nou-nascutele noastre cugete, cuvinte si fapte, asemenea celui'a ce astadi se aduce si intra in beserica pentru de a se jertfi lui Ddiu! — Si acum'a dupa ce amu vediutu intielesulu si caus'a intrarei Mantuitoriului lunei in beserica: se vedemu, pe scurtu, cá *pentru ce a impusu legea vechia si mameloru jertf'a de curatire si cu ce ánima si voia a implinitu pré-curat'a V. Mari'a legea acést'a?!*

II.

In legea vechia ¹⁾ poruncesce Ddiu prin Moise mameloru, cá, femei'a, carea va nasce parte barbatésca in restêmpu de 40 de díle se nu între in beserica si de nemicu sântu se nu se atinga! După ce se voru impleni dílele curatírei ei

¹⁾ Levitiçu XII. 2, 4.

(adeca cele 40 de dñle), se aduca la beserica unu mielú — pentru arderea de totu (olocaustu) si unu puiu de perumbu séu o turturea cá jertfa pentru pecatu preutului, cá se o jertfésca Domnului, si dupa-ce va fi facutu preutulu rogatiunea pentru dens'a [femeia], se vá curatí de curgerea ei de sânze. Déca inse nu va poté aduce unu mielú — fiindu saraca — atunci se aduca doue turturele séu doi pui de porumbu: unulu pentru arderea de totu si altulu cá jertfa pentru pecatu — si in modulu acest'a se va curatí. Aci póte cá me veti intrebá I. m. cá pentru-ce se tiená femeia ce nasce din patu legiuitu atát'a tempu de necurata? Au dóra statulu matrimonialu (casatoricescu) nu e din orénduéla ddieésca? Si déca dá, atunci ce trebuintia se aiba mamele de o atare curatíre?

La acést'a ne respundu ss. parinti, cá adeca: ori-si-cátu de onorabilu ba chiar' de sântu se fia in sene statulu casatoritloru, totusi pruncii nascuti dintr'énsulu sântu întinati cu pét'a pecatului stramosiescu, va se díca 'su pecatosi — desí ei n'au pecatuitu, si curatírea mamelorú, díce Origene, însémna, cá toti ómenii nascuti in lume, fora deosebire 'su întinati cu pecatulu stramosiescu.

Dar' cum de s'a supusu legei acesteia précurat'a V. Mari'a — mi veti díce, — carea nu numai cá ins'asi a fostu scutita de tóta pét'a pecatului, ci inca s'a invrednicitu a fi mam'a Domnului si Ddieului nostru, despre care nu potemu neci baremi cugetá cá ar' fi avutu baremi cev'a umbra de pecatu?!

Ati audítu I. m. mai inainte cá tóte jertfele din legea vechia au intipuitu intr'unu modu séu altulu pre fiitoriulu Messi'a. Asié dara precum insusi Fíiulu lui Ddieu, Ddieu adevératu cu Tatalu si Spiritulu sântu, a luatú tipu séu forma de omu — precum díce ddieescu Pavelu pentru cá se póta aduce Parentelui cerescu o adevérata jertfa de impacare

pentru lumea pecatósa, chiar' asié a voítu si précurat'a V. Mari'a — cá si o femeia necurata — se íntre in beserica, ca asié se aduca Parentelui cerescu acésta jertfa de impacare si dêns'a, cum amu dîce: in numele tuturoror peccatosiloru, aretându prin acést'a de o parte, cá vré si dens'a se implenésca legea, 'ér' de alt'a a se umilí inaintea Parentelui cerescu asemenea acelui'a, care inca cá pruncu a aretatu, cá n'a venitu se faca voi'a s'a ci voi'a acelui'a ce l'a tramesu — a Tatalui.

Si acum se ve spunu I. m. cu ce voia, cu ce sentieminte pie si sânte si-a dusu ddieesculu pruncu in beserica pentru de a-lu jertfí Celui pré inaltu! Cu câta umilintia multiamí dêns'a Parentelui cerescu cá a invrednicit'o pre dêns'a a fí alésa de mam'a Fíiului seu ddieescu! Cum prémaresce dens'a marea si nemarginit'a indurare alui Ddieu, carea si-a aretat'o omeniloru prin tramiterea fiului seu, carele aveá se midilocésea impacarea intre Creatoriu si nedém'n'a s'a creatura numita omu! Cu ce iubire pórtá dêns'a in braçiale s'ale pre Isusu cá prin densulu se redee lui Ddieu tóta dreptatea si onórea ce i-le-a fostu rapitu nemultiemitóri'a si sfruntari'a omenime? Cum doresce dens'a de a aflá, de a intempiná pre cinev'a, carui'a se-i puna in braçia pre prunculu ddieescu pentru de a-lu impartesí indata in vredniciele acestui'a!! Si éca cá se afla doi betrani pii, cucernici: zelós'a profetésa An'a, o veduva de 84 de ani carea 'si petrecea totu têmpulu in postu si rogatiuni sí dreptulu Simeonu celu temetoriu de Ddieu, carele a asceptatu cu unu doru si cu o sete neastêperata, mai multi ani dupa Messi'a celu apromisu, carele aveá se fia mangaiarea si marirea poporului seu Israelu. Acestu betrânu alérga cá si unu pruncu ce ascépta de multu — plangúndu pre mam'a s'a iubita, carea sêngura 'lu póte mangaiá, dîcu alérga betrânulu Simeonu — cá asié 'lu chiamá — plinu de bucuría, sentiéndu

sî cunoscîndu in sufletulu seu darurile nepretiuite ale Mantuitoriului precum si fruptele vredniciloru sale si eschiama plinu de mangaiare si aprinsu de unu focu cerescu: „*Acum lasi pre sierbulu teu Dómnne dupa cuvîntulu teu in pace!*“ pentru-câ acum'a nu me mai temu neci de mórte neci de asprimea judecatiei T'ale, dupa-ce m'ai invrednicitu a portá in braçiale mele de lutu pre celu carele este mantuirea tuturoru pecatosiloru. Sînguru numai pre acest'a l'am mai cautatu pre pamentu, si-acuma dupa-ce l'am aflatu, nu sciu ce asiu mai poté dorí pre acésta lume. Deci o lasu, o parasescu bucurosu, câ ochii miei au vediutu pre cel'a, dupa care senguru a oftatu — s'a sbatutu anim'a mea!

Iubiti Ascultatori! Póte câ cugeta unii dintre voi: Oh! de asiu poté si eu fí asié de fericitu cá betranulu Simeonu, cá se potu portá in braçiale mele pre Isusu! Oh! cu câta iubire, cu câta caldura l'asiu stringe la pieptulu meu si cum m'asiu jertfí cu totu sufletulu Lui! — Iubite crestine! Tu poftesci cu atât'a doru dupa acel'a, pre carele 'lu poti cuprinde nu in braçiale t'ale, ci in anim'a t'a?! Privesce in cóce aci la s. altariu! Eca de aci tí-se imbia in s. cuminecatura tîe in tóta diu'a Mantuitoriulu lumei carele astadi întrîndu in beserica, se pórta de betranulu Simeonu pe braçia. Tí-se imbía, nu a-lu portá in braçie, ci a-lu primí si a-lu portá in anim'a t'a. De aci te chiama mereu a te nutri cu pré-santulu seu trupu si a te adapá cu pré santulu seu sânge, cu merindea, din carea cine mânca si bea nu flamîndiesce si nu insetosíeza neci odata. Acui e vin'a, câ te feresci de densulu? Ce te impiedeca a nu fí mereu in societatea domnedieescului Isusu?! Au dóra cugeti câ D. N. Is. Christosu de pre s. altariu fiendu numai sub form'a pânei si a vinului nu este asié de vrednicu de iubirea t'a, cá celu ce órecîndu s'a portatu pre braçiale précuratei s'ale mame si a

fericitului betrânu Simeonu si care astadi siede si pre tronulu marirei s'ale de-a drépt'a lui Ddiu Tatalu?!

O! fericiti acei'a, dîce ddiesculu mantuitoriu, cari nu m'au vedîntu si au credîntu! Asié dara te mai intrebu odata Iubite Crestine! ce te impiedeca cá se nu te apropii cátu de desu de ddiesculu Isusu, marturisindu-ti pecatele t'ale — cu umilintia si jertfindu lui intregu sufletulu teu cu tóte aplecarile si dorintiele s'ale?!

O! dati, veniti, I. m., veniti se alergamu cu ânime pline de bucuría sufletésca, se alergamu cu aprins'a facia a credintiei, a sperarei si a iubirei la altariulu impacarei, unde Mantuitoriulu nostru re'noiesce mereu ace'a s. jertfa, carea a indeplintu-o pentru mantuirea nóstra astadi in beserica si mai târdfu pre s. cruce. Oh! veniti, si curatiéndu-ne ânimele de pecate se le punemu aci pre s. altariu pentru de a le jertfi Parintelui cerescu impreuna cu pre s. trupu si sânge! Destulu ne-amu departatu, destulu ne-amu lapedatu de Creatoriulu nostru; destulu amu jertfitu, din nefericire, ânimele nóstre lumei, placeriloru si desiertatiuniloru s'ale. E tempulu cá se ne reintórcemu si se o jertfimn odata si Dispunetoriului celui adevveratu, de care ne-amu lapedatu cu atát'a necredintia si reutate! E tempulu, I. m., cá se suplenimu prin plânsu si pocaintia adevverata tempulu pierdutu in desiertatiunile si foradelegile acestei lumi insielatória si întórse. — Dar' o Dómne! óre primí-ne-vei o jertfa asié de târdíá, dupa-ce nu ne-amu rusínatu a ne petrece anii cei mai frumosi ai tenerctieloru nóstre in totu feliulu de pecate, in lucrurile deavolului?!

Oh! Tu te vei îndurá spre noi — déca nu pentru noi nemultiamitorii tei fii — baremi pentru vrednicieile lui Isusu Christosu, pre carele l'ai tramesu pre lume chiar' pentru cá se-o scóta si mantuiésca de pecatu. Acestu Isusu Christosu s'a rogatu pe cruce pentru toti peccatosii — prin urmare si

pentru noi. Densulu 'si re'nolesce rogatiunea acést'a inca si astadi, si prin densulu sperámu si noi bene-pregatiti a ne poté mangaiá dincoce, si a ne mântuí dincolo de mormentu. Aminu.

V. Gr. Borgovaru.

Cuvintele betranului Simeonu si adeverulu cuprinsu in acele.

(Serb. Intempinarei Domnului 2/14 februaru.)

Din muntele Sionului privesce ochiulu asupr'a tienrturiloru fecunde din giurulu Jerusalimului, preste cari ici si cole se zaresce câte o figura omenésca, care acusi dispareséu in stradele cetatiei, séu in vre-o vale pentru a scapá pre câteva'a momente de murmurulu multímei si a se recreá si distrage la undele sierpuitorie ale vre-unui riu. Mai multu ni atrage inse atentiunea o parechia de omeni, care imbracata in vestminte serbatoresci 'si indrépta pasii spre cas'a Domnului, plini de pietate si reverintia catra actulu, pre care avea se-lu indeplínésca in scurtu. — Jerusalime! deschide-ti portíle, — Levitloru! anunçiatu Preotiloru si Pontificelului vostru se ésa in imbracaminte serbatorésca spre intempinarea redemptorelui genului omenescu, directoriului lui pre calea, care conduce la portíle ceriului, la fericirea eterna, pre carea pâna acum nemenui nu-i este ertatu a o gustá, — esíti spre intempinare, càci astadi Mari'a si Josifu aducu in braçie pre acel'a, carui'a trebue se se plece totu genunchiulu! Nimenea inse nu intielege acést'a, fiendu-cà cele intemplete la nascerea misteriósca din Viflaemu eráu inca necunoscute locuitoriloru Jerusalimului. — Si ore potú se remana acelu momentu, ace'a óra, in care cas'a Domnului avea se primésca pre fiulu lui in sinu-i, disparându in intunereculu uitarei, necunoscuta de nice unu muritoriu? O nu! Provedinti'a divina, care din eternu rege destinele omenimci, destiná pre unu betranu, ce locuí in Jerusalmu cá se fia intimpinatoriulu Fiului omenescu la prim'a s'a intrare séu introducere in templulu Parintelui seu. Betranulu acest'a, Simeonu, si-a manifestatu adeseori in rogatiunea s'a dorulu, ca totusi Messi'a celu promis are se vina si se introduca omenimea éراسi pre calea cea adeverata; si éca rogarea lui nu remase neaudita de órece

primesce promisiunea, că ochii sei nu se voru inchide înainte de ce voru fi vediutu „mantuirea lunei“ si „lumin'a“ acelei'a.

Astadi saltéza betranulu de bucuria vediându-si realizatu dorulu, convingându-se de implinirea promisiunei; astadi înceta a rogá pre ceresculu Parinte de lungirea aniloru vietiei, ma repeta cuvintele: „Acum slobodiesce Dómne pre sierbulu teu dupa cuventulu teu in pace!“ Elu cunósce in prunculu mamei, pre care o stropesce cu sangele sacrificiului adusu — pre Messi'a promisulu; plinu de reverintia 'lu ia in braçiale s'ale numindu-lu „mantuirea lunei“ si „lumin'a spre descoperirea limbelor, gloria lui Israilu.“ Fericitu esti Si-meone ca tu ai fostu alesu de eroldele care se anunçia presentia lui Isusu Christosu mantuitoriului in mijloculu ómeniloru; fericitu esti, căci tí s'a concesu a vedé stéu'a acú resarita si aparuta in aurora spre a te bucurá prin visiune de benefactoriale ei efecte! Cátu mai fericiti trebue se se considere aceia cari deja au gustatu si gusta benefacerile acestei lumine, si cari potu astfeliu a fi fericiti in viétia acést'a si in patri'a cerésca. Acést'a lumina este autorulu religiunei creştine: Isusu, acáruí intimpinare o serbéza astadi beseric'a ¹⁾ atátu fiendu-cá ace'a e unu esemplu de umilintia, cătu si pentru-cá din ace'a potemu cunósce benele, ce l'a cascigatu omenimea prin celu intempnatu. ²⁾

Se consideramu acestu din urma punctu, acarui intielegere e conditionata de o reprivire asupr'a vietiei omului inainte de venirea lui Isusu, — numai asié potendu cunósce ce a devenitu genulu umanu prin opulu redemptiunei.

I.

Diurnitatea a dou'a a dílei a sies'a a crearei o destiná Ddieu, spre zidirea coronei toturorur celoru mai inainte create — a omului ³⁾; modulu crearei 'lu enaréza Genes'a, ca adeca dupa

¹⁾ Inceputulu serbarei acestei dile cade intre anii 313 si 692 sub numele „festum praesentationis Christi in templo“ la Apusani si ypapanti — occursus (Luc. 2. 25.) la Orientali. Alzog: Handbuch der universal-Kirchengeschichte B. I. S. 352. §. 134.

²⁾ Donin: Leben u. Thaten der Heil. Gottes. Bd I. 2 Febr.

³⁾ Referitoriu la intrebarea: „candu a fostu creatu omulu?“ respunsulu e diferitu dupa cum urmamu séu cronologia celoru LXX.

ce Divinitatea decisè acést'a opera, care avea se unésca ce-riulu cu pamentulu, materi'a cu spiritulu, creà fienti'a acarei speçiala determinatiune fù „representarea perfectiunei si ma-iestatiei domnedieesci in lumea reala“¹⁾, i insuflă semnulu eternitatiei: spiritulu divin, dotandu-o cu cugetare ratiunale, conscientia personala si libera vointia. Astfeliu creatu si dotatu fù asediatu in o gradina adapata de mai multe riuri, plina de animale de tóta speçi'a, puse lui la dispusetiune din partea creatorelui, plantata cu cea mai frumósá flora de arbori. Deórece inse omulu nu erá destinatu a vietui exclusiv numai pentru sene, ci cá fientia soçiala, de-ace'a i se dede muiere, Ev'a — mam'a tuturor vietuitorilor; dela acestea dóue fentie, dintre cari cea de antâiu fù creata imediate din pamentu, ce'alalta cá unu ce, care conformu naturei s'ale presupune pre cea de-antâiu cá pre subjectulu seu speçificu, manifestandu-se cá unu ce derivatu, cá o debila repetire — numai mediate, dela aceste fentie 'si are originea intregu genuluumanu.²⁾

Scurta fù inse etatea de auru a acestoru creature, càci inimiculu in form'a sierpelui i succedea nimici ace'a frumósá viétia; elu seduce pre Ev'a si cu dens'a pre Adamu la acelu desastru, la acelu abisu, din acarui afundime nu potù esí pâna atunci, pâna candu aparù celu apromisu prin

séu textulu hebraicu; ce'a pune cá aproximative anulu 5500, cestu alaltu inse a. 4000 a. Ch.

1) Prov. 16, 4; Isai'a 43. 7, C. Vatic. sess. 3 can. 5. c. I.

2) Descendentia genuluumanu dela o singura parechia se combate in deosebi de eminentele succese pre terenulu scientialoru naturali si a linguistici; cá-ci câtu ce fisiologii descoperira óre-care deosebire aparinta in structur'a craniulu diferiteloru séu singuraticiloru individi apartienetori diferiteloru popóra, indatace descoperindu tienuturi nóue li se parù a fi stabilitu axiom'a: cá fiecare parte de pamentu 'si are plantele si animalele s'ale deosebite; si in urma indatace linguistiloru li aparura abisele existente intre limbele singurateceloru popóra cá imposibile de aplanatu — numai decátu s'a datu locu hipotesei: cá la inceputu au trebuitu se esiste nu o parechia fara mai multe impartite in diverse continente. Astadi inse atâtu hypotes'a naturalistiloru câtu si a linguistiloru e dechiarata de nefundata, ce'a prin observatiunile, ca form'a craniulu se schimba in cursulu mai multoru generatiuni dupacum acele divergeza in inaintarea séu inapoiarea culturei spirituale séu

sentenți'a dumnedieésca la parasirea paradisului; si densii in sudórea faéiei au fostu avisati a-si câscigá cele necesarie spre subsistentia.

Abié esita din Edemu frumós'a creatura se corumpe si mai multu, cáci desí fú destinata se iubésca pre semenulu seu ér' mai pre susu de tóte a pastrá acelu clenodiu, care i remase cá o frumósá reminiscintia a senineloru díle petrecute inainte de seducere, — totusi se abatú; éta pre a dóu'a faéia a Bibliei se presinta ochiloru Avelu sub ucigatóri'a mâna a fratelui seu; si dorere acestu faptu impreunatu cu alte disconvenientie se repetiesce continúu. Genulu umanu ne mai fiendu demnu a primí binefacatóriele radie ale gratiei divine se nimicesce prin catastrof'a diluviana, din care singuru Noe cu famili'a s'a a fostu salvatu de mân'a provedintiei. Dar' si fii acestui alu doilea parinte se corumpu asié de tare încátu pedepsiti trebuie cu ocasiunea catastrofei babilonice se se desparta ducúndu cu sine puéine reminiscintie ¹⁾ a evenimenteloru petrecute in leagánulu vietiei de pâna acum. Revelatiunea divina se restringe, încéta de a fi universalá; gintile se lasa síesi fiendu-ca destinatiunea loru a

cu alte cuvinte, ca progresarea séu regresarea in cultura are influintia asupr'a modificarei craniului, — acést'a prin convingerea, cá la o scrutare mai adena a limbeloru s'au descoperitu radecini comune tuturor'a, cari apartieuu asiadara unei limbe primitive.

¹⁾ Aci apartieuu inainte de tóte acele mominte cardinali, cari incepura pentru ómeni o nóua viétia asia p. e. adeverat'a traditiune despre Domnedieu si relatiunea creaturei catra densulu, despre paradisulu pierdutu, diluviu etc. cari tóte se conservara din generatiune in generatiune inse numai cá unu radiu fórté debilu emanatu din revelatiunea primitiva. Diluviulu cu urmarile lui a facutu o asié impresiune încátu tóte popórele si cele mai puéinu inaintate in cultura vorbescu despre densulu firesce in modu mai multu séu mai puéinu diverginte de nararea cuprinsa in Biblia; la Berosus s. e. in loculu lui Noe apare Xisutrus, la Indiani Manusatjavrata, carui'a i spuse Vischnú, coboritu diu ceriu pentru a mantuf cartile furate — intentiunea s'a; la greci Deukalion, la locuitorii din Walis Dwiwah, la Lithuani se vorbesce indeterminatu despre nesce ómeni mantuiti pre o gaoce de nuca scapata de Domnedieulu Pramzimas, caro mancandu nuci cautá din feréstr'a ceriului la diluviu. Celu mai vechiu documentu despre diluviu s'a descoperitu in loculu anticei Ninive de eruditulu si renumitulu scrutatoriu anglasu Lajard.

fostu de a cercá pre Domnedieu, déca cumv'a 'lu voru aflá ¹⁾ unu singuru poporu se alege, din a carui sinu avé se resara la implinirea tempului: salutea tuturoru gentiloru — expectatio gentium, din care cauza si istori'a revelatiunei se restringe la espunerea eveneminteloru poporului alesu, atingându pre cele ale contempuraniloru numai fórte puçinu séu de totu nu.

Se lasamu dara pentru unu momentu gintile ratacinu din imensulu labirintu alu intunerecului, orbecandu pre diverse căli a aceluia, cu scopu de a aflá multu doritulu esitu, — si se aruncămu o scurta privire asupr'a conditiunei poporului alesu — poporului israilteanu inainte de venirea lui Christosu.

II.

Poporulu jidovescu fú destinatu a conservá nestinsa lumin'a religiunei adeverate in mijloculu intunerecului pâna atunci pâna cându cu aparinti'a aurorei demanetiei va trebui acest'a se dispara, facându locu dñlei deplinei perfectiuni. Monoteistu a trebuitu se remana ²⁾ avendu de rege si gubernatoriu pre Jehov'a. Elu este poporulu luminei, a rogatiuniloru si a fapteloru bune; poporulu luminei, simbolisatu in luminariulu cu 7 rame a templului (Zah. 4), — a rogatiunei, indegetatu prin fumulu înaltându de pre altariulu tamaierei (Luc. 1. 10) si in urma a fapteloru bune, reprezentatu in cele 12 pani de pre més'a Domnului. Tablele legei din Sant'a Santeloru eran clenodiulu celu mai pretiosu pentru intregu poporulu; Profetii, glori'a si mândri'a poporului erau esplicatorii legei inscrite in acelea, ér' Judeii aperatorii si conservatorii ei. Unulu fie-care 'si tiené de santa detorintia a urmá precepteloru decalogului, in speçie a-si indepliní detorintiele catra Domnedieu si deaprópelu; neci-candu nu intrelasá a-si revocá in memoria preceptulu: „Iubesce pre Domnulu

¹⁾ Act. Apost. 17, 27.

²⁾ „Se remana“ fiindu-cá religiunea primitiva a fostu fara indoiéla monoteistica, ce'a ce dovedesce admirabil'a consonantia a celoru mai vechi religiuni, cari tóte se reducu si fundéza in cunoşcerea si adorarea „unui singuru Domnedieu“ si cari comparate cu cea primitiva aparu cá nesce radie debile frante din foculariulu sórelui (Kreuzer, Symbolik. 2. A. Bd. I. S. XI, XII.)

Domnedieulu teu din tóta anim'a t'a¹⁾ ér' mandatulu; „iubesc pre deaprópele teu“²⁾ se impliniá in tóta intensitatea s'a nefiendu eschisi nici strainii³⁾, nici chiar' inimicii⁴⁾, cu atátu mai puçinu veduvele, orfani, seracii, servii. Templulu din Jerusalimu erá centrulu Judaismului, pre altariulu carui'a 'si tienea de santa detorintia a-si aduce fie-cáre sacrificiulu pentru recascigarea unirei cu Domnedieu conturbata prin pecatu cátu si pentru implorarea ajutoriului in viitoriu. — Credinti'a despre unu Domnedieu nu potura a o desradeciná din anim'a poporului nici celea mai infiorátorie ultragie, vexári séu amenintiari a regiloru straini; esemplu ecclatantu ni-lu ofera multimea ce-si vérsa pentru ace'a sangele sub conducerea lui Mathathia si a fiiloru lui; betranulu Eleazaru respunde celoru ce-lu siliau numai la aparintia a calcá mandatele domnedieesci: „eu betranulu de 90 ani?“ ér' Macabei pentru numele lui Jehov'a⁵⁾ lasara a fi mai bine ucisi decâtu se vietuésca fora a-lu poté adorá.

Totu acel'a care cu esactitate si-a implinitu detorintiele s'ale aci pre pamentu sciá cá remunerarea ~~urméza~~ din colo in sinulu lui Avraamu; ér' consciencia celui peccatosu se neliniscea ~~contínu de~~ imaginarea focului infernalu, seau scurtu dísu: poporulu jidovescu nu considerá in atát'a viéti'a acést'a cátu cea venitória cá adeveratulu locu unde justiti'a divina se manifestéza in modu mai evidentu.

Pre lângá acestea nutriá spiritulu poporului si speranti'a unui venitoriu stralucitu mijlocitu prin aparearea unui salvatoru, care nimicindu imperiulu diavolului va reduce tóte gintele la unitatea ace'a care s'a nimicitu prin catastrofa babilonica. Speranti'a acést'a o lasá cá ereditate Adamu prin Semu lui Avraamu, acést'a la fii sei si prin acesti'a la urmatórea generatiune. Unu betranu, pre acarui façia se vedu urmele catorv'a secle, strabatandu cu ochiulu seu profeticu in intunereculu secleloru, binecuenta si mangae pre tristii sei fii, cari stáu in gürulu seu pentru a-i usiurá ulti-

1) Detr. 6, 5; — 2) Lev. 19, 17; — 3) Lev. 19, 33, 34. Deutr. 15, 14; — 4) Lev 19, 18, Ex 23, 4, 5. — 5) „Jehova“ e numele Domnedieului adeveratu încátu s'a revelatu specialminte Judeiloru in relatiune cu „Elohim“ ce e mai multu nume apelativu pentru fienti'a absoluta supr'amundana.

mele mominte, cu cuvintele: „Mantuitoriulu va veni“ (de unde „*ὁ ἐρχόμενος*“ Mat. 11. 3.) Isai'a e atátu de miscatu de visiunile avute despre regnulu Salvatorelui, încátu i-se pare prea usióra misiunea de a fi profetulu lui Israel nascutu din Iacobú. ¹⁾ Cá se trecemu preste alti profeti, cari cá nisce padítori cauta la totu ce se intempla in apropiare seau de-partare, amenintia si mangae poporulu, — fía amentitu inca Bileamu care astrensu de puterea divina areta prerogativ'a poporului israilteanu prin cuvintele: „o stea va resari din Iacobu.“ ²⁾ Nu este necesaru a amintí si pre acelu barbatu care cu har'fa in mana a cantatu si descriu decursulu vietiei terestre a Mantuitoriului viitoriu, candu psalmii ne astrengu la acést'a. ³⁾ Toti morira fara a vietuiú pana la diu'a in care se póta vedé pre celu predísu, lasandu speranti'a pentru sine nerealisata, cá ereditate urmatoriloru loru: juxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe eas aspicientes et salutantes ⁴⁾ — speranti'a i'a mantuitu. ⁵⁾ Numai puçinu adevratu este si ce'a ce díce Apostolulu: „legea vechia a fostu imperfecta“ ⁶⁾ fiinducá acést'a — desí nu in acelu sensu cá mithologi'a Ethnica, erá neapta spre midilocirea unei cunoscintie adeverate si perfecte a lucrurilor spirituali, supr'amundane, si acést'a de ace'a, pentrucá perceptiunea spirituala a celoru domnedieesci asiadícându „sub velamine typicarum adumbrationum res nondum revelatas significantium conclusa“ — erá unu ce neaccessibile pentru Judei, cari eráu de preparatu la unu statú mai maturu si mai perfectu. Judeii se potu asemená prunciloru si serviloru prunciloru încátu cá nematuri eráu supusi unei discipline legalí, serviloru insé fienduca pre creatore nu potéu alu numí decátu numai „domnu“; religiunea judaica prin ace'a cum díce s. Augustinu ⁷⁾ cá erá scrisa pe table de pétra, in câtva erá supusa elemintelorú lumesci; grati'a domnedieésca nu

¹⁾ c. 49. 1 s. u. — ²⁾ Num. 24, 17. — ³⁾ Ps. 2, 21, 27, 109 etc. typ. mess. 8, 34, 40, 68 etc. etc. — ⁴⁾ Ep. c. Heb. 11, 13; —

⁵⁾ S. Augustinu, de pecc. mer. II. 34 ep. 164.

⁶⁾ Ep. c. Ev. 7, 19.

⁷⁾ De spir. et. lit. cap. 28 n. 48.

emaná din lege ca atare ci numai órecumu comunicata pentru meritele lui Isusu Christosu — o concomitá ¹⁾). Dér' abstragandu dela acésta imperfectiune a legii vechi, care nota i convine fora indoiala numai in comparare cu legea nóua, in tempulu ultimei s'ale existintie — dîcu acést'a referitoriu la preceptele ei ceremoniali si judiciale, nu inse si cu respectu la cele morali, cari prin inlocuirea legii vechi cu cea nóua nu a incetatu, Conc. Trid. sess. VI. can. 19 — a fostu cu totul mai desconsiderata si neobservata. Pana candu poporul jidovescu s'a lasatu condusu de regele seu Jehova, pana candu mai potura strabate in anim'a lui invetiaturile date de profeti — pana atunci s'a bucuratu de pace si linisce; indata-ce inse se departá de rege si reprezentantii sei si acceptá parerile acelor'a cari cu ajutoriulu logiceii, a reflexiunei si a traditiuneloru nisuiáu a estinde puterea unui flecarui mandatu ²⁾ consequentu a-i usurá neimplinirea lui, — indata dîcu disparu din anim'a lui cultulu si iubirea adeverata alui Domnedieu si cu acést'a iubirea faciá de aprópele. Fariseii, acei hypocriti, cari cu perulu sburlitu si faci'a smolita nu in retragere ci publice pre stradi 'si faceau rogatiunile, cari nu cauta a-si curatí anim'a de poft'a de averi si ur'a faciá de deaprópce, — acesti'a au adusu pre poporu in cadere totala sub jugulu gren a strainiloru; ei au fostu cari au lipsitu poporulu de frumós'a ereditate, pre carea fora in-

¹⁾ Petavius De Deo etc. lib. X c. 21. n. 14.

²⁾ E cunoscuta axiom'a Rabinismului: „fi precautu in judecata si fa unu gardu in giurulu legii,“ in urm'a carei'a se nisuiáu a subsumá tóte casurile posibile din viétia sub regul'a legii; asia spre es. referitoriu la mandatulu: „in diu'a sambetei fiecare trebuie se se abstiena dela ori ce lucru servilu“ se punea intrebarea: „ce este de facutu atunci candu oi'a cade sambet'a in o cisterna, se se scóta séu nu?“ cum este a se adapá vit'a sambat'a, se se duca dens'a la apa séu ap'a la dens'a? In Deutr. 14, 21 se dice: „hoedus in lacte matris ne coquatur“ prin urinare — diceau Rabinii -- alte vase suntu a se intrebuintiá pentru carnea iedului si altele pentru lapte. — Totu asemenea eráu specificate casurile, in cari trebuie omulu se-si spele man'a intréga si in cari numai verfulu degeteloru. Unu scrietoriu evreu numera nu mai puçinu cá 1279 regule, cari trebuie se le urmeze unu Judeu conscientiosu in diu'a sambetei. Totu atâte lucruri secundari, in a caroru indeplinire fórte adese-ori se omitea esentialulu.

trerupere in cursulu atătoru seculi s'a ingrigitu ffa-care generatiune a o lasá nemodificata celei urmatóre — de speranti'a Mesiei; cà-ci „Promisulu“ nu se acceptá cá rescumpeatoriulu si eliberatoriulu omenimei de sub domni'a deavolului, ci cá unu cuceritoriu poternicu, care eliberandu poporulu de sub jugulu paganiloru se readuca acele frumóse díle pre cari le-a vietuitu unu Solomonu, unu Davidu. In Haggada paschali se recitá si acum'a ce e dreptu cuvintele Ps. 118, 2, „dà-ne Jehova mantuirea“, dar' in unu sensu cu totulu contrariu celui a auctorelui. Aceste si alte mai multe cause eráu de ace'a natura, câtu potéu aduce pre poporulu celu alesu la o catastrofa déca nu se-ar' fi induratu a salvá Parintele cerescu pre toti cei cu credintia in Fíiulu seu.

[Va urmá.]

Joane M. Popu.

Apelu

catra onoratulu publicu romanu.

Negur'a universalá, ce acoperiá ceriulu poporului romanu din Ungari'a si Baia-tu, se sparse in anulu 1829 chiaru in partile resaritene ale patriei, si anume in regiunea Crisiului negru, prin un'a stelisióra aprinsa de marele episcopu Samuilu Vulcanu, cu redicarea primului gimnasiu romanescu, in capital'a dominiului seu episcopescu si anume in orasielulu Beiusiu. Spre acestu scopu amentitulu Mecenate zidi edificiulu scólei cu un'a redicatura, si depuse pentru lipsele invetiamentului 35.000 fl. moneta conventionala. Pre atunci in acestu gimnasiu se instituirea numai patru clase, dar' la 1836, dupa ce mai largi edificiulu scolaru si mai adause catra cele 35,000 inca 40,000 fl. m. c. totu acel'asiu nemeritoriu episcopu esoperá sistemisarea gimnasiului cu dóue clase normale si siese gimnasiali, accentuandu in literele fundationali, ratificate si confirmate de regele Ferdinand V, cá acestu gimnasiu 'la institue mai-alesu pentru romani „prae primis vero in utilitatem et culturam nationis valachicae opis et culturae omnino indigae“ éra pre frontariulu edificiului inscrite „Educationi juventutis huius provinciae.“

Estu-modu dotatu si sistemisatu stete acestu gimnasiu unicu romanescu in Ungari'a pana la anulu 1851, candu cu sistem'a nóua trebui se se transforme si elu seau in gimnasiu inferioru cu patru, seau in gimnasiu superioru cu optu clase. Atunci, dupa consultari premerse, consesulu profesoralu sub presidiulu consiliariului scolasticu Iosifu Papp-Szilágyi, in presinti'a si sub auspi-

ciele episcopului Vasiliu Erdélyi, decisè organisarea gimnasiului cu optu clase in sperantia, cà se va pcté câscigá unu modestu ajutoriu din fondulu studialoru, si asia urmà in anulu 1852 deschiderea clasei VII si in 1853 a clasei VIII, candu se concese si tinerea examenului de maturitate (bacalaureatu.) Prin pré innalt'a resolutiune dto 18 septembrie 1853 confirmandu-se aredicarea gimnasiului la optu clase, i s'a aplacidatu din fondulu studialoru unu ajutoriu anualu de 3530 fl. m. c. care l'a si primitu regulatu pâna la finea anului 1877, cându inaltulu ministeriu alu culteloru, sub cuventu cà gimnasiulu are fondu suficiente pentru acoperirea lipseloru s'ale, detrase acestu ajutoriu, cu carele a potutu se subsiste pâna acilea.

Din ratiociniile fondului gimnasialu, cari se substernu in totu anulu la inaltulu regimau, este inse evidente, cà capitalulu fondului cu finea anului 1879 a fostu 112,751 fl. 37 cr. v. a., la cari in anulu curente primindu-se din legatulu episcopului Iosifu Papp-Szilágyi sum'a de 9930 fl., de presinte fondulu gimnasiului face unu capitalu de 122,681 fl. 37 cr. v. a., carele cu 6% aduce pre anu unu venitu de 7360 fl. 88 cr., din cari inse detragându-se interesele, ce obvinu dupa unu capitalu de 20,000 fl. cà beneficiu de pâne pentru scolarii miseri in intielesulu foundationeloru, spre acoperirea salarieloru profesoralu, reparatiuniloru si altoru lipse gimnasiali remane numai unu capitalu de 102,681 fl. 37 cr. cu interese anuali de 6160 fl. 88 cr. Acésta suma impartita intre 12 profesori gimnasiali si unu docente normalu si spesele gimnasiali, nu ajungu unui profesoru nici 500 fl. la anu, adeca nici atât'a câtu are unu cancelistu la tribunalu!

Ce e dreptu, Illustrissimulu domnu episcopu diecesanu, cà si fericitulu seu antecesore, pentru ameliorarea sortiei corpulu didacticu anualminte sucurge cu una suma grationala de 1000 fl., dara nici cu acést'a nu este asecurata subsistinti'a profesoriloru si a gimnasiului, càci in intielesulu noului planu de invetiamentu avendu se capete fie-care profesoru aprobatu câte 1000 fl. pe anu, numai spre acestu scopu se ceru anualminte 12,000 fl., apoi unde suntu spesele pentru reparatiuni, pentru completarea museului fiscalu, a colectiuniloru naturali, si a altoru medie de invetiamentu! Din aceste este evidente, cà in impregiurarile de façia esistinti'a acestui institutu nationale a devenitu problematica.

Onoratu publicu romanu! Prin aceste descriendu in liniamente principali istoriculu acestui gimnasiu si starea-i materiala trebuie se dâmu tributulu adeverului amentindu, cà acestu institutu de invetiamentu a corespunsu pre deplinu scopului seu, cà-ci dela inceputulu esistintiei s'ale pana in timpii de façia adunandu-se la sînu-i principalminte tinerimea romana, aici a avutu ocaziune pre lînga invetiarea studiiloru prescrise a se cultivá si perfectoná in limb'a materna, care este fundamentulu cultúrei fie-carui poporu,

documentu spre acést'a ne este rezultatulu, că din acestu gimnasiu au esitu succesive barbati cari au ocupatu si inca ocupa positiuni respectabili in functiunile civili si besericesci, si specialminte in societatea romana, de unde ni se impune sacr'a si nedispensabil'a detorintia, că cu poteri intr'unite, se lucramu la asigurarea existintiei acestui unicu gimnasiu superioru nationalu in patria!

Nu este aci locul se ne incercam mai departe a documentá si se facemu disertatiuni academice despre necesitatea instituteloru culturali si despre influinti'a loru ce au asupr'a ori-cărui poporu, că-ci acestu adeveru a petrunsu de multu anim'a fie-carui romanu, care doreste in florirea natiunii s'ale; chiamarea si scopulu nostru este ca dupa ce am oglindatu stadiulu, in carele se afla gimnasiulu nostru, din carele de n'ar' poté inaintá, este peritu, se apelamu la caldur'a animei fratiesci că se sucurgeti cu ajutorie materiali pentru asigurarea lui, si acele se benevoiti a le inaintá la adres'a d.-lui Demetriu Negreanu comerciante, cassariulu comitetului instituitu de inteliginti'a romana din Beiusiu si giuru spre adunarea colecteloru benevole, că estu-modu incai déca nu ne iérta sórtea se infintiamu institute nóue culturali, celu puçinu se ne implinimu detorinti'a morala si nationala de a conservá ereditatea ce ne-au lasatu strabunii.

Ofertele marinimóse se voru publicá in diurnalele romane, érá onoratiloru domni colectori se voru espedá adeverintie de primire si de-a dreptulu.

Beiusiu 14 januarie 1881.

Comitetulu incredintiatu de inteliginti'a romana din Beiusiu si giuru cu adunarea de oferte benevole pentru gimnasiulu romanescu din locu.

Petru Mihutiu m. p. directoru gimnasialu, presiedinte. *Vasiliu Papp* m. p. protopresbiteru gr. or. *Augustinu Antal* m. p. protopopu gr. cat. *Vasiliu Ignatu* m. p. avocatulu. *Iosifu Romanu* m. p. avocatulu. *Demetriu Negreanu* m. p. comerciante, cassariu. *Ambrosiu Cretiu* avocatulu. *Paulu Popu* m. p. avocatulu. *Teodoru Rosiu* m. p. profes. gimnasialu, secretariu.

VIERSURI PENTRU OCASIUNI FUNEBRALE.

La barbati si muieri.

I.

Cei in lume-a nóstra viétia?

Róua de o deminétia.

Si a nóstra fericire:

Unu visu plinu de amagire.

Primavér'a cu-a ei flori,
Cá recórea cea din diori;
Tóte, tóte pe sub sóre
Suntu cá umbr'a trecatóre.

Câte cetati intarite,
Câte neamuri tari, vestite,
Câte tieri mari pre pamentu
Au fostu . . . si adi numai suntu ?

Primavér'a, vér'a dulce,
Fruddie, flori, fructe produce;
Dar' alu iernei geru soscesce
Si tóte le nimicesce.

Sórele voiosu resare,
Si-apune ér' cu intristare
Ici o flóre adi zimbesce,
Mani de geru se vescediesce.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ast'feliu e si omu 'n lume,
Umbra séca si golu nume;
Plange si se veselesce,
Mórtea pana ce soscesce.

Apoi tóte-aici le lasa,
Prunci, soția, mosii, casa,
Si se duce 'n alta tíera
Se nu mai re'ntórne éra.

Dar' precum sórele-apusu
Ér' lucesce pre ceriu susu;
Precum iérn'a cea amara
Ér' se schimba 'n primavéra,

Si din florile uscate,
Crescu ér' flori mai delicate:
Ast'feliu e si-a nóstra sórte
Viétia dulce dupa mórte.

DIVERSE.

— *Turnulu Tacerei.* Este in insul'a Bombay unu mόνumentu ciudatu, cu aspectulu posomoritu, cu conturele negre si acoperite de muschiu desemnatu sub numele de „Turnulu Tacerei.“ Ɛ visitatu numai cu grόza de rarii curiosi, cari obtienu autorisatiune de a'i trece pragulu. Acestu monumentu este asiediatu pe unu dέlu. Este unu locu din care europenii se bucura de priveliscea celei mai maretie panorame din lume, dar' care e selbatecu si pustiu, departe de ori-ce locuintia si destinat u a fi locasiulu mortii; pentru aceea a si fostu numitu acestu monumentu Turnulu tacerei! A fostu construitu, suntu doue secole, de Parsisi. Cu acestu nume se desemna in Asia partisanii lui Zoroastru. Au mai adaogatu mai tardiu patru turnuri langa acestu monumentu, apoi au cuprinsu totu dέlulu, l'au incungiuratu cu unu zidu inaltu cu porti de feru pentru a opri intrarea ori-carui nu era de religiunea lor u. La pόlele dέlului se vedu doue stabilimente, dόue ospicii in care suntu primiti sectatorii seraci ai lui Zoroastru din Indi'a si din Persi'a. Acestu turnu alu tacerii este cimitirulu Pasisiloru. Este curiosu a se sci modulu cum se procede la funebralele lor u. Corpurile suntu gόle de totu pentru a se conforma cuventului care dice: „Golu am venitu in lumea acέsta, golu voiu esi dintr'insa!“ Se depunu corpurile pe platu-form'a turnului si intr'o diumetate de ora tόte partile carnόse ce acoperu ósele suntu devorate de vulturii ce si-au facutu cuiburile prin partile cavernόse ale acestui monumentu. Aceste paseri de prέda facu se resune aerulu de tǐpetele lor u rite si se retragu de la ospetiu numai dupa ce s'au saturatu si indopatu asia cum se nu se mai pόta redicǎ pe verfurile copaciloru ce suntu la pόlele dέlului. Dupa ce ósele remanu ast-feliu gόle' se lasa scheletulu sέ se sventeze de sόre si de ventu pāna ce se usca cu deseversire. Doi purtatori, doi ciocli, cu mānele inmanusiate transporta atunci scheletulu la unu putiu, in care ilu asverle pentru cǎ sέ se faca tierina. Candu principele de Wales facu caletori'a s'a in Asia, suntu acum cǎti-va ani, dori se vέda si visitǎ Turnulu tacerei. Principele sēmǐ celu mai mare interesu la vederea ciudatului spectaculu alu acestoru rituri funebre obicinuite de adoratorii focului. Se scie, cǎ insul'a Bombay este capital'a presidentiei Bombay. Acέst'a intinsa cetate maritima, care intretiene unu comerciu imensu cu Persi'a, Arabi'a, Chiu'a, Europ'a, Americ'a, etc., numera aprόpe 600,000 de locuitori.

— *Statistic'a globului.* Partea locuibila a globului, are o suprafaa de 134 600,000 kilometre patrate si e locuita de o poporatiune de 1,283 miliόne de individi. Sum'a mortalitatiei intr'unu anu este aprosimativu de 333.000,000; pe fie-care di: 91,544; pe óra 3731 ómeni; pe minuta 60, pe secunda unu omu. Asia dara, fie-care din pulsatiunile animei nόstre insēmna mόrtea unui omu. Durat'a de

mijlocu e de 33 ani. — O patrima a poporatiunei móre înainte de 7 ani, o diumetate înainte de 17. Din 100 mii de individi, unulu ajunge la etatea de 100 ani. Ómenii insurati traiescu mai multu de cátu cei neinsurati.

— *Diu'a de jertfa a Sultanului.* Mahometanii serbéza in 15/27 novembre a anului ba i r a m u l u C u r b a n u , intru aducerea aminte a jertfei lui Avraamu in muntele Moriah. Sultanulu merge in diu'a acést'a cu mare pompa in giamie, pentru a jertfi dupa prescripti'a Coranului doi miei albi. Mieii stáu legati pe o mésa, cu capulu intorsu spre Mecca. Sultanulu taie ambiloru miei gátulu, cu cuvintele: „Bismi Elahi, Errahniani Errahimi!“ (In numele a totu milostivului si a totu bunului Domnedieu!), ér' unu Imam (preotu) prinde sangele intr'o césca de auru. Mieii suntu dusi apoi in palatu si gatiti pentru més'a imparatésca. Dupa ace'a taie si ministrii sí toti demnitarii Statului cáte unu mielu.

— *Unu respunsu potrivit.* In Rusi'a e interdtsu preotiloru de a amblá calare. Totu-odata e obiceiulu, cá la trecerea vre-unui archiereu prin vre-unu satu, preotulu e datoriu alu intimpiná cu crucea in mana dandu-i-o spre a o sarutá. In unu satu din Basarabi'a preotulu muntea la câmpu, candu éta cá diaresce cu mare pompa pe Episcopu, indreptandu-se spre satu, trasu in unu equipagiu cu patru cai. Preotulu calculandu si vediendu cá pe josu i va fi imposibilu de a ajunge la beserica inaintea episcopului, incalcá unu calu si o ia la fuga, intimpinandu in usi'a besericei pe Episcopu cu crucea in mana. Episcopulu inse dupa ce sarutá crucea 'lu intrebá: — De multu ambla preotii calare? — De candu Apostolii au inceputu a amblá in carutia cu patru cai, respunse preotulu.

— *Cele mai mari beserici ale lumci.* Cu ocasiunea santirei catedralei dela New-York sa facutu o consemnare a celoru mai mari beserici din lume, facuta dupa numerulu ómeniloru, cari potu incapé in acele beserici. Cea mai mare beserica a lumci este beseric'a lui St. Petru in Rom'a; in ea incapu 54,000 de ómeni. In catedral'a dela Milano incapu 37,000, in beseric'a S. Pavelu in Rom'a 32,000, in catedral'a din Coloni'a 30,000 de ómeni. Dupa ace'a vine beseric'a S. Pavelu in Londonu si beseric'a lui Petroniu in Bologn'a, cari cuprindu cáte 25,000 ómeni. „Hagi'a Sofia“ in Constantinopulu, acum'a in man'a Turciloru cá mošie'a Sofiei cuprinde 22,000. Notre-Dame la Paris 21,000 nou'a catedrala in New-York 17,000, catedral'a dela Pisa si cea a lui S. Stefanu in Vien'a cáte 12,000, beseric'a S. Dominicu in Bologn'a 11,400, beseric'a din München 11,000, beseric'a S. Marcu din Veneti'a 7000 ómeni.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: Nicolae Fekete-Negrutiu.

Gher'la. Imprimari'a „Georgiu Lazaru“ 1881.